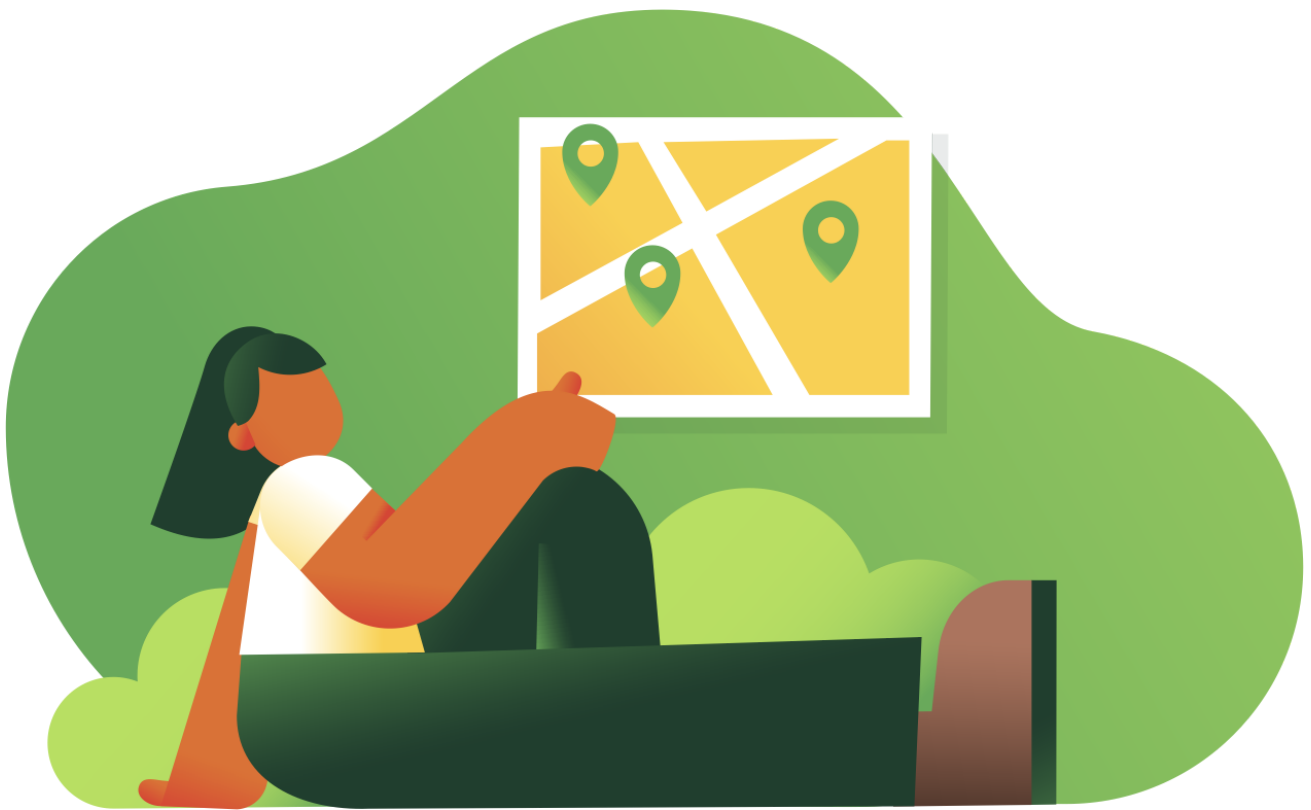

1a trobada de Comunitats Energètiques de l'Economia Social i Solidària

Índex

01. Introducció i objectius	3
02. Presentació de la jornada	4
03. Reptes de l'autoconsum	5
04. Més enllà de l'autoconsum col·lectiu	7
05. La captació de persones sòcies	9
06. La col·laboració entre les Comunitats Energètiques	11
07. Participants	12
ANNEX 1. Programa de la jornada	13

01. Introducció i objectius

[Som Comunitats](#) és una aliança formada per [Som Energia](#), [Som Mobilitat](#), [Coopdevs](#) i ePlural ([EPI](#), [Tandem Social](#), [Som Mobilitat](#), [SUNO](#) i [Arkenova](#)) que ha organitzat la 1a Trobada de Comunitats Energètiques de l'Economia Social i Solidària (ESS) de Catalunya i que va tenir lloc el **dissabte 6 de maig de 2023 a l'espai Mataró Connecta**. L'objectiu d'aquest document és recollir i deixar constància dels continguts i les experiències compartides entre les persones participants durant les diferents seccions de la trobada, així permetent augmentar l'impacte de la trobada més enllà del dia d'execució i sistematitzar els aprenentatges de la jornada.

La jornada ha comptat amb la participació d'una cinquantena de persones membres de 20 iniciatives de Comunitats Energètiques del territori català. Les assistents han trobat en aquesta jornada un espai on poder compartir experiències, coneixement i reflexions de les seves comunitats i projectes de transformació energètica.

El document s'estructura seguint l'ordre de la trobada ([ANNEX 1. Programa de la jornada](#)). Cal tenir en compte que no és una transcripció literal de les xerrades que van tenir lloc durant la jornada, sinó d'un recull d'aprenentatges al final de cada intervenció i una valoració global de les principals conclusions.

02. Presentació de la jornada

El Lluís Gibert, Director de la Direcció de Transició Ecològica, Sostenibilitat i Espai Públic de Mataró, ha obert la jornada donant la benvinguda a les persones participants de la trobada a l'[espai Mataró Connecta](#). L'edifici està ubicat al centre de la ciutat i promou espais d'interacció entre la ciutadania i l'Ajuntament, no només per fer tràmits, sinó per col·laborar, cooperar, construir i crear de manera conjunta.

Per part de Som Comunitats van donar la benvinguda a la trobada la Micaela Villaverde d'ePlural i la Laia Rosell de Som Energia. Som Comunitats és una aliança que neix gràcies a l'empenta d'un [projecte Singular](#) que rep el suport del Programa d'Economia Social i Solidària, el Tercer Sector i les Cooperatives del Departament d'Empresa i Treball de la Generalitat de Catalunya dins del marc de Projectes Singulars 2022-2023, i que pretén enxarxar a l'ecosistema de les Comunitats Energètiques sempre amb el focus de l'ESS. Des de Som Comunitats s'estan desenvolupant serveis, eines i recursos per acompanyar a les necessitats de les Comunitats Energètiques des de la seva activació i durant tot el seu cicle de vida, tot perseguint apropar totes aquelles proveïdores de serveis energètics i comunitaris de l'ESS a les comunitats:

- Donant suport a l'activació i creació de Comunitats Energètiques.
- Generant eines per a la gestió econòmica, administrativa i societària d'aquestes comunitats.
- Oferint un marketplace de proveïdores de serveis.
- Obrint un espai obert d'informació i coneixement compartit entre les diferents comunitats del territori.

Es posa en relleu com les Comunitats Energètiques són una eina per canviar el model organitzatiu actual i així, cobrir les necessitats energètiques de les persones. Serviran per transformar des del col·lectiu i poder donar resposta a les necessitats que tenim com a comunitat, decidint sobre com volem que siguin els serveis i compartint la governança entre totes les persones que en formen part.

Aquesta trobada organitzada per Som Comunitats s'ha basat en les necessitats i demandes que prèviament s'han recollit de les Comunitats Energètiques. Així doncs, és una trobada feta a mida amb l'objectiu de compartir dubtes, donar a conèixer les necessitats i donar-hi resposta de manera conjunta.

03. Reptes de l'autoconsum

Aquest espai s'ha centrat en dues presentacions a través de l'experiència de cooperatives en el procés d'instal·lació d'energia solar fotovoltaica, [SUNO](#) i [Azimut 360](#). Entre les propostes recollides per l'organització de la jornada, les Comunitats Energètiques van mostrar interès per com s'estava desplegant l'autoproducció col·lectiva i els dubtes i entrebancs que s'han anat generant des de les aprovacions del [Real Decreto 244/2019](#) que regula les condicions administratives, tècniques i econòmiques de l'autoconsum d'energia elèctrica; [Real Decreto-ley 20/2022](#) i el [Real Decreto 377/2022](#)

Ramon Vergés Martínez i Toni Cantero Gubert, de SUNO Enginyeria de Serveis Energètics SCCL

La primera intervenció es centra en les dificultats i reptes en l'autoproducció col·lectiva. Es diferencien els rols diferents que juguen distribuïdores i comercialitzadores en el mercat elèctric i que a vegades porten a la confusió, així com la diversitat de projectes i consideracions de la tipologia d'autoconsums existents: l'espai on s'han d'instal·lar, la tecnologia, totes aquelles gestions administratives necessàries, com han d'estar definits els plans de viabilitat o quins mecanismes de finançament existeixen. Per altra banda, es fa palesa la necessitat del suport de l'empresa instal·ladora per informar entorn qüestions tècniques, administratives i sol·licitud de bonificacions o finançament.

Es ressalten les problemàtiques i entrebancs que han anat generant les distribuïdores: manca de documentació tècnica en matèria d'instal·lacions d'autoconsum col·lectiu connectades a la instal·lació d'enllaç, com són les centralitzacions de comptadors o aigües avall de la CGP, manca de resposta o períodes prolongats en el temps en les sol·licituds de connexió, dificultats comunicatives per impediments tècnics i arguments complexos en base a manca de regulació tècnica.

Com a consell destacat i per optimitzar el temps, es recomana donar-se d'alta a la plataforma de la distribuïdora i així avançar amb més agilitat la resta de tramitacions. La primera de les accions es recomana sol·licitar el punt de connexió a la xarxa de distribució amb la potència prevista de la instal·lació solar fotovoltaica, per així identificar quines prescripcions tècniques i econòmiques marca la distribuïdora, necessàries per elaborar un correcte pla de viabilitat econòmica i disseny de la instal·lació. De fet, a finals de 2022 es van aprovar noves regulacions que estableixen uns terminis legals per donar resposta i mantenir vies comunicatives fluides i àgils. Per simplificar la connexió cal tenir molt clares les limitacions legals.

També s'aconsella informar-se tot el que calgui respecte com funciona l'acord de repartiment i el contracte de compensació d'excedents. És important explicar com es fa el repartiment de l'energia autoproduïda, com funciona a la pràctica segons l'energia produïda i com es veurà reflectit en les diferents factures.

[Enllaç a la presentació \(de la diapositiva 12 a la 21\).](#)

Moisés Martínez Félix, d'Azimut 360 SCCL

En Moi du a terme una exposició més tècnica arrel d'experiències desenvolupades des d'Azimut.

Comença apuntant la diferència entre instal·lacions unifamiliars i blocs de pisos, així com característiques rellevants en les tipologies d'autoproducció. També s'introdueix en els aparells que conformen la instal·lació.

S'exemplifica l'autoproducció amb acumulació amb el suport de gràfics en funció del circuit que segueix l'energia elèctrica, entre producció i consum. També comparteix l'exemple d'autoproducció col·lectiva tot indicant la ubicació i actuació de tota la instal·lació: seccionadors, descarregadors de sobretensió i adequament a la normativa vigent, ressaltant la rellevància de tenir-ho clar per qüestions de legalització. Per això ens mostra 2 exemples pràctics a Barcelona.

Finalitza recopilant el procediment i documentació d'instal·lacions per autoproducció col·lectiva en xarxa interior fins a 100 kWh, autoproducció col·lectiva en xarxa pròxima fins a 100 kWh i autoproducció col·lectiva en xarxa pròxima de més de 100 kWh. Les instal·ladores han de tenir molt clar el compliment de la instrucció NRZ105, adequats a la normativa.

[Enllaç a la presentació](#)

Preguntes

Quan s'ha d'instal·lar sistema antiabocament?

Quan la connexió és a través de xarxa interna.

Per més informació recordem que hi ha disponible el següent [recurs de Som Energia](#):

[Guia pràctica de l'autoproducció col·lectiva en blocs de pisos.](#)

El principal bloqueig pel desplegament d'autoconsums col·lectius són algunes distribuïdores que posen massa bloquejos i trabes.

04. Més enllà de l'autoconsum col·lectiu

L'autoconsum col·lectiu sol ser el primer servei energètic que es tira endavant des d'una comunitat energètica, o inclús és el detonant per crear-la, però el potencial d'aquestes comunitats va molt més enllà de compartir energia fotovoltaica. En aquesta part de la jornada, dinamitzada per la Micaela Villaverde (ePlural) i Laia Rosell (Som Energia), es busca la participació de totes les assistents per identificar quins serveis, més enllà de l'autoconsum compartit, es poden proveir a les Comunitats Energètiques.

Quins altres serveis energètics comparteixen les Comunitats Energètiques?

Compres collectives

- Compra col·lectiva d'energia i instal·lacions fotovoltaïques individuals.
- Compra col·lectiva de llenya i pel·let pels membres de les Comunitats Energètiques

Serveis intangibles

- Assessoraments energètics per les gestions i administració de la comunitat energètica
- Realització de sessions de sensibilització i formacions per membres de comunitat energètica i/o ciutadania en general.

Altres serveis energètics

- Rehabilitació energètica d'habitatges.
- Energia microhidràulica: instal·lació de turbines en corrents d'aigua que permet la generació energètica 24 hores al dia amb un cost i impacte mínim.
- Mobilitat Elèctrica: l'ús comunitari de vehicles compartits (cotxes, bicicletes, etc.) i punts de recàrrega disponibles per les persones de la comunitat
- District Heating: calefacció que utilitza energies renovables basades en el subministrament de calor des d'una central tèrmica, com són les calderes de biomassa d'elevada potència
- Fer ús de la plataforma "[Bicibus](#)" (iniciativa per promoure la mobilitat sostenible)

Serveis no energètics

- Internet i fibra òptica compartida
- Compartir espais per horts comunitaris

Quin valor afegit hi ha en generar aquests serveis de manera col·lectiva?

- Permet ser beneficiària d'economies d'escala i reduir costos en la generació energètica.
- Permet arribar a persones des d'entitats constituïdes i apropar el canvi a tothom i de manera més sistematitzada
- Permet compartir coneixement entre agents i comunitats
- Una comunitat energètica és una entitat regulada que permet accedir a finançament més fàcilment i tenir més força de pressió de cara a altres actors
- Permet aprofitar els propis recursos intangibles i tangibles que s'ofereixen des dels territoris

- Permet la dinamització social i donar activitat al territori

Més enllà de l'autoconsum col·lectiu es troben experiències que demostren que la diversificació en els serveis compartits també pot ajudar a la difusió del projecte i fer-ho arribar de manera més tangible a la ciutadania!

05. La captació de persones sòcies

L'ampliació de la base social i la comunicació externa de la comunitat energètica és un dels temes que es van identificar com importants per a tractar durant la jornada. Quines són les accions que es duen a terme per aconseguir que més persones participin del projecte? Funcionen? Hi ha una estratègia vàlida per a totes les Comunitats Energètiques? Com es reben els missatges per part de la ciutadania? Amb l'objectiu de conèixer una mica més què s'està realitzant en el territori, les Comunitats Energètiques van respondre sobre allò que els funciona i allò que no, a escala comunicativa, així com els arguments de les persones que no troben interès en el projecte. La persona que es va encarregar de dinamitzar aquesta part va ser Onditz Portabella (ePlural).

Quines accions que s'han fet des de les Comunitats Energètiques han funcionat?

Espais de trobada i diàleg

- Trobades presencials i reunions obertes per gent fora del projecte comunitari.
- Dinàmiques de sensibilització al territori (jornades amb expertes del sector, cine/docu-fòrum, etc.).
- Fer explícita la possibilitat de la participació en les assemblees.
- Apropar els òrgans de govern a la ciutadania amb accions com oferir fer un cafè amb el consell rector.

Vinculació amb el territori

- Participació en espais del barri i fires locals per donar visibilitat al projecte.
- Col·laboració amb els grups locals de Som Energia, associacions de veïnes i entitats locals.
- Organització de sortides pedagògiques amb caràcter energètic (visites a instal·lacions locals d'energia renovable, mostres d'instal·lacions d'autoconsum en funcionament, etc.).
- Participació en mobilitzacions socials relacionades amb la transició energètica.

Oferta de serveis

- Oferir auditories energètiques a entitats i habitatges del barri.
- Compra col·lectiva d'instal·lacions d'energia fotovoltaica individuals.

Xarxes socials i comunicació

- Cartelleria.
- Boca a orella.
- Missatges directes de Whatsapp a persones interessades.
- Notes de premsa.

Quines accions realitzades des de les Comunitats Energètiques no han donat els resultats esperats?

- La difusió del projecte en Xarxes Socials permet promoure la comunitat, però hi ha molt poca interacció amb les persones. Caldria potenciar la creativitat i promoure interacció amb concursos, enquestes, demanar valoracions, etc.
- El fet de no tenir instal·lacions en funcionament i visibles fa que costi atraure a possibles persones interessades ja que costa imaginar-se un equipament amb característiques similars.
- La implicació de l'ajuntament en un projecte pot crear resistència en certes persones a vincular-se en el projecte.

Quines són les excuses més comunes per no participar en una comunitat energètica?

- La despesa energètica d'algunes persones és poca i l'estalvi no surt a compte per l'esforç de participació en una Comunitat Energètica. Aquesta gent que només mira pels estalvis costa que s'impliquin en la part comunitària i mirin més enllà dels beneficis individuals.
- No s'han instal·lat les plaques o els serveis encara no són visibles.
- No es pot garantir ni predir exactament l'estalvi que tindran els membres de la comunitat energètica.
- Persones que ja participen en molts espais locals i no tenen temps en formar part d'un nou projecte.
- Hi ha persones que no tenen coneixement de l'autoconsum, dels aspectes energètics i de les Comunitats Energètiques.
- Persones amb una visió patrimonialista i individualista de les instal·lacions energètiques
- Desconfiança del Grup Promotor i desconeixement del projecte i de les Comunitats Energètiques.

La proximitat, la presencialitat i el discurs personalitzat són valors que semblen haver funcionat a la majoria de les Comunitats Energètiques per generar interès en el projecte. Per contra, l'abstracció de les instal·lacions, la percepció de vinculació de l'ajuntament o partits polítics, la manca de coneixement i de temps són factors que frenen l'interès de la ciutadania en el projecte de Comunitats Energètiques.

06. La col·laboració entre les Comunitats Energètiques

Sessió de treball de les comunitats dinamitzada pel Roger Reixach (Som Energia) amb l'objectiu de compartir, entendre, valorar i consensuar quines són les necessitats bàsiques per la relació, comunicació i compartiment de material i recursos entre Comunitats Energètiques.

Quin és el diferencial de tenir Comunitats Energètiques des de l'ESS? Per què és important l'essència i cultura de l'ESS?

- Els valors de l'ESS lliguen totalment amb els valors de les Comunitats Energètiques conformades per persones que cerquen els beneficis mediambientals, econòmics i socials, en comptes de beneficis financers.
- L'ESS permet vincular les necessitats vitals amb les necessitats energètiques.

Quins coneixements podem compartir per co-construir entre totes?

- Coneixement de constitució d'una comunitat energètica (estatuts, notaris, RRI, etc.)
- Coneixements tècnics (memòries tècniques, tràmits de subvencions, etc.)
- Coneixements legals (Llei de protecció de dades)

Quines accions prioritàries, destacaríem? Què és el més important per començar a compartir, els documents i processos més importants a concretar?

- Necessitat de trobar coneixement i compartir-lo.
- Crear espais per trobar-se i compartir experiències i dubtes.
- Vies de finançament i optar a ajuts que s'adeqüin a les diferents Comunitats Energètiques.
- Apropar i difondre el projecte de les Comunitats Energètiques a la ciutadania.

Volem establir canals comunicatius? En cas afirmatiu, quins?

- Xarxes Socials (Whatsapp, Telegram, etc.).
- Implementació de fòrums públics per crear espais, compartir idees i resoldre dubtes.
- Canal comunicatiu presencial a través de trobades periòdiques de trobades entre entitats.

Quina informació i quins materials ens agradaria que formessin part d'un "biblioteca de recursos"?

- Directori únic per agrupar les idees de les informacions recollides per les Comunitats Energètiques.
- Guies i documents de tramitació per l'autoconsum col·lectiu.
- Guies i documents per la constitució i funcionament d'una comunitat energètica.
- Models de contractes de cessió pública i privada.
- Cartelleria i recursos digitals per la captació de sòcies per les Comunitats Energètiques.
- Documents de consulta d'obligacions fiscals.

Queda consensuada la necessitat de continuar fent un treball enxarxat entre Comunitats Energètiques, creant una biblioteca de recursos i espais de comunicació per agilitzar els processos, necessitats i objectius de les Comunitats Energètiques de l'Economia Social i Solidària.

07. Participants

En la jornada van participar un total de 41 persones de 20 Comunitats Energètiques i Associacions importants del sector de l'Economia Social i Solidària, 12 dones (29%) i 29 homes (71%).

20 Comunitats Energètiques de Catalunya i 1 Comunitat Energètica convidada
La Tonenca SCCL (Tona)
Balenya Sostenible (Balenyà)
Associació energètica El Cògul (El Cogul)
Moianès Sostenible (Moià)
Vilanoveta (Lleida)
Som Comunitat Energètica Barcelonès (Barcelona)
Castellet Sostenible (Sant Vicenç de Castellet)
Comunitat energètica de Sant Cugat Sesgarrigues (Sant Cugat Sesgarrigues)
Lluçà (Lluçanès)
La Canonja (La Canonja)
Comunitat energètica Guinardó (Barcelona)
SolFlix SCCL (Flix)
Impuls Rural La Llacuna (La Llacuna)
DEMÀ, Domenys en Marxa - Comunitat energètica de Sant Jaume dels Domenys (Sant Jaume dels Domenys)
Energia Santjoanina (Sant Joan de les Abadesses)
Comunitat energètica Bordeta (Barcelona)
Comunitat Energètica Montolivet (Olot)
Torre Roja (Viladecans)

Energies Compartides de Bellpuig i Seana - ECOBS (Bellpuig)
Energía Bonita (Comunitat Energètica convidada, illa de La Palma, Illes Canàries)
Comunitat Energètica de Rupia

ANNEX 1. Programa de la jornada

10:00-10:15 Benvinguda.

Lluís Gibert, Director de la Direcció de Transició Ecològica, Sostenibilitat i Espai Públic de Mataró
Micaela Villaverde de ePlural i Laia Rosell de Som Energia

- LA DIMENSIÓ ENERGÈTICA -

10:15-11:00 Reptes de l'autoconsum col·lectiu

Reptes de l'autoconsum col·lectiu amb Toni Cantero i Ramón Vergés de SUNO
La tramitació dels autoconsums col·lectius amb Moisés Martínez d'Azimut 360

11:00-11:45 Més enllà de l'autoconsum col·lectiu

Diverses Comunitats Energètiques com Energia Bonita, la Tonenca, Balenyà Sostenible o el Cògul ens parlaran sobre vehicle elèctric compartit, compres col·lectives de llenya, rehabilitacions energètiques de vivendes o el futur en la flexibilitat i l'agregació de la demanda

11:45- 12:15 Pausa cafè i foto grup

- LA DIMENSIÓ COMUNITÀRIA -

12:15 - 13:15 La captació de les persones sòcies

Sessió de treball de les Comunitats Energètiques a partir de les seves experiències per a millorar conjuntament en la captació de persones sòcies

13:15 - 13:45 La col·laboració entre Comunitats Energètiques

Dinàmica de reflexió sobre les Comunitats Energètiques de l'Economia Social i Solidària i l'oportunitat de compartir i construir.

13:45 a 14:00 Tancament

14:00 a 16:00 Dinar a la plaça Can Xammar